



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Universitätsbibliothek Paderborn**

**Svmma Diana**

**Diana, Antonino**

**Coloniae Agrippinae, 1656**

Datvm, & Promissum

**urn:nbn:de:hbz:466:1-40647**

teneret, pertinere ad solum Ecclesiasticum; quia, ut docet Clarus, lib. 4. § fornicatio, num. 6 prohibetur solum à iure Canonico, & Iudices laici illum non puniunt: part. 5. tractatus. resolut. 10. Sed quidquid sit de hoc, certum est, Iudicem Ecclesiasticum posse concubinarum punire; nec adhibere teneri trinam monitionem, ut vult Pereyra, tom. 2. cap. 34. num. 11. nisi procedere velit per censuram iuxta formam Tridentini, sess. 24. cap. 8. nam de reliquo procedere potest aliis viis, & pœnis, pecunia, exilio, carcere, & aliis sive in iure Canonico sive in statutis synodalibus inflatis, absque monitione. Ita Rubeus verb. Concubinariis num. 4. asserens, sic declarasse Sacram Congregationem Concilii. Ex quibus patet, ministros Ecclesiasticos posse meretricum domos invadere. part. 1. tract. 2. resolut. 86.

D A T U M,  
Et promissum.

Bulla Bonifacii VIII. de datis, & promissis Epitome.

CVM Bonifacius VIII. in constitutione edita anno 1295. quæ incipit, excommunicamus, excommunicationis sententiam tulisset in dantes aliquod, vel recipientes, sive promittentes etiam sub verbis generalibus, & non plane expressis, & promissionem recipientes etiam rei parvæ pro obtinenda iustitia, aut gratia sive pro se sive pro alio, à Sede Apostolica: Vel qui fecerit aliquem esse in tali culpa, & intra triduum non notificaret; à qua excommunicatione nemo posset absolvi absque speciali mandato Papæ, aut mortis articulo, & huic si tantum pauperibus daret, quantum recepisset, aut dedisset: Et expeditur, ne sic obtentas declarasset nullas, aded ut, qui scienter litteris illis uteretur, in eandem censuram incideret. Gregorius decimus tertius easdem sordes abhorrens sua extravagante, edita anno 1574 quæ incipit, Ab ipso §. 2. Constitutionem prædictam confirmat, & extendit ad prædictorum consiliarios, fauto-

Summa Diana.

Item Bulla Gregor. XIII.

res, & auxiliatores: & § 3. privat ipso iure omnes prædictos quocumque beneficio, & officio Ecclesiastico, & seculari, reddit infames, & inhabiles, ad illa, & ad alia beneficia, & officia, & § 4. cedit impunitatem socios, complices, & fautores, manifestantibus.

2 In aliquibus tamen casibus, ex merito aliquorum Doctorum, possunt dantes munera in Curia Romana excusari ab incurfione pœnarum dictæ Bullæ; Primò quando quis aliquid donat non pro gratia & iustitia obtinenda, sed ob liberalitatem, & gratitudinem. Secundò quando quis dat ratione laboris, & hoc procedit, etiam si detur maius stipendium, quam sit debitum, modò id non referatur ad obtinendam gratiam, vel iustitiam, etiam si detur ante collatam gratiam, vel iustitiam. Tertiò, qui dante, vel accipiunt, ad compensandum damnum, quod resultat intercedenti, modò excessus non sit notabilis. Ita novissimè Dicitur de iustis, & iure libro secundò tractatus. 1. disput. 5. dub. 7. à num. 208. usque ad 260. Quarto Io. Antonius Novarius in summ. Bulla part. 2. tit. de datis, & promissis pro iustis, & §. 7. docet, huius Bullæ pœnas non habere locum, si daretur aliquid simpliciter nullo pacto præcedente, & ad effectum specificè obtinendi aliquam gratiam, vel iustitiam. part. 7. tract. 4. resolut. 1.

In quibus casibus non incurran- tur pœna Bullæ.

Si detur ob liberalitatem, & gratitudinem ratione laboris. Ratione damni cõ- pensandi.

Vel si detur, sine ullo pacto præcedente.

3 Quamvis autem in prædicta Bulla prohibeantur omnes promissiones, etiam sub verbis generalibus, & non omninò expressis, ita ut Azor. part. 3. lib. 12. cap. 23. Molina, & alii asserant incurri pœnas, si promissio talis sit, ut moueat ad iustitiam, vel gratiam conferendam, sive fiat per pacta, vel promissiones occultas, vel manifestas, verbis generalibus, vel expressis conceptas, tamen Bonacina. tom. 3. disput. 1. quest. 3. part. 31. num. 10. distinguit, & ait: Vel verba solum proferuntur urbanitatis gratia, absque animo illius obligationis sibi imponendæ, vel proferuntur animo re ipsa promittendi, seu se obligandi. Si proferuntur solum urbanitatis gratia, censo proferentem non incurri pœnas à

De obligationibus cum verbis generalibus opinio Azorii.

Bonacina.



præfatis Pontificibus constitutas. Si vero proferantur animo promittendi, & hoc pacto in se habentem, aut gratiæ collatorem, ad gratiam, vel iusticiam concedendam, arbitror promittentem ligari his pœnis. Sed Dicastillus dicitur in 2. tractat. 1. disputat. 5. dub. 7. num. 189. existimat eas tantum promissiones generales prohiberi, quæ sunt propriæ, & strictæ promissiones, quæ alias ex gratitudine quodammodo sint debita, aut de materia, quæ quodammodo erit debita ex gratitudine. Verum absolute, & sine vlla distinctione Navarrus, quæ sequitur Filliucius tom. 1. tractat. 4. c. 6. n. 229. asserit promissionem factam verbis generalibus ex gratitudine non prohiberi in hac Bulla, nisi inducat super se civilem obligationem: Hæc enim grati animi significatio, & exhibitio iure naturæ debentur benefactoribus. Et hæc sunt placita Doctorum circa præsentem, & præteritam quæstionem, quæ viris doctis maturanda relinquo. part. 7. tract. 4. ref. 2.

**Incipiunt pœnas Bullæ** incurrere is, qui promittit, & donat aliquid verbis Gubernatori, vel Burgi, aut Iudicibus Caprolij, vel eorum delegatis: Ita Navarrus, quem sequitur; & cum iusque opinionem probabilem putat Bonacina tom. 3. disput. 2. quæst. 3. punct. 31 num. 5. At contrarium eidem Bonacina videtur probabilius. Immo P. Leo de censur. Recol. 4. litter. B. verbo Dantes. docet à Clement. VIII. dictam excommunicationem fuisse ampliata pro quocumque Tribunali in vrbe, vel extra, & pro gratis quæ obtinentur à Papa, ut est Dominus temporalis *ibid. ref. 3.*

**Et an fictæ promissiones, alii negant.** Item an fictæ promittens incurrat pœnas Bullæ. Nam Bonacina cit. num. 8. existimat non subiacere his pœnis quia ficta promissio, non est promissio, nisi oritur ex gratitudine quia versatur in materia pœnali: & idem odiosa, nec extendenda. Hic tamen in foro externo præsumetur excommunicationem, aliasque pœnas contraxisse, quia forum externum iudicat de externis, Dicastillus tamen cit. num.

**Alii affirmant.**

179. contrariam docet sententiam: quia licet ficta promissio in ratione promissionis non sit proprie promissio (quod habet suam quæstionem) tamen revera movet, & iuvat alium, ut rem efficiat, aut intenteat, & includit virtuale consilium, & exhortationem: Dantes autem consilium, auxilium, aut favorem subiacent pœnis Bullæ, ergo. Idem tu cogit. part. 7. tract. 4. resolut. 4. Idemque Dicastill. n. 182. contra eundem Bonacina tenet incurrere in pœnis Bullæ, etiam si non acceptetur promissio: quia huiusmodi promissio non acceptata est saltem pollicitatio: Bullæ autem etiam pollicitationes prohibet illis verbis: *dominis pollicitationibusq; ambiunt. ibid. resolutione 5.*

*Licet non sit acceptata promissio.*

6. Ut autem huiusmodi pœnæ incurrantur, non satis est, ut donum attingat quantitatem sufficientem ad constituendum peccatum mortale furti, quemadmodum docet Bonacina, tom. 3. disput. 2. quæst. 3. punct. 31 num. 13. Sed attendendum est, an res eius momenti sit, quæ allicere possit, & pervertere accipientem. Si enim talis non sit, non censendam erit dantes, aut accipientes pœnas incurrere. Vnde secundum Sanctarellum non incurrer quis pœnas censuræ propter largitionem duorum, vel trium aureorum. Ita P. Leo de censur. resolutione 4. litter. B. verb. Dantes, ubi Bonacina impugnat part. 7. tract. 4. resolutione 6.

*Donum non satis est, ut attingat quantitatem sufficientem peccatum mortale furti.*

7. Præterea non videtur incidere in pœnas dictæ Bullæ dans, vel accipiens aliquid pro iustitia auferenda, vel differenda, secundum Farinacium part. 3. quæst. 111. num. 351. Contrarium tamen docet Filliucius tom. 1. tractat. 15. cap. 6. pro auferenda, vel differenda, obtinet gratiam: ergo ligatur pœnis Bullæ. Item qui dat, vel promittit aliquid, ut causam expediat probabiliter secundum eundem Farinacium citat. num. 350. Licet contrarium, quod docet Bonacina item citat. num. 14. sit probabilius. Item qui donat, vel recipit aliquid, etiam si non sit moderatum, sed excessivum, post

*Non videtur incidere in pœnas Bullæ dans, vel accipiens aliquid pro iustitia auferenda, vel differenda, obtinet gratiam: ergo ligatur pœnis Bullæ. Item qui dat, vel promittit aliquid, ut causam expediat probabiliter secundum eundem Farinacium citat. num. 350. Licet contrarium, quod docet Bonacina item citat. num. 14. sit probabilius. Item qui donat, vel recipit aliquid, etiam si non sit moderatum, sed excessivum, post*



impetratam gratiam, & iustitiam; quia Bulla imponit solum pœnas danti, vel promittenti ad obtinendam iustitiam, & gratiam; ergo non sunt extendendæ contra dantes, vel accipientes post gratiam. Ita Baunius in *Theol. moral. part. 2. disput. 5. tractat. 2. qu. 12.* qui etiam observat pœnas latas in Bulla Greg. XIII. non spectare ad Iudices delegatos citramontanos. *part. 7. tractat. 4. resolut. 8. 9. 10.* Advertendum cum Ioanne Antonio Novario in Bull. Pontif. *part. 1. tit. de dato, & promisso, num. 12.* pœnas huius constitit, non habere locum extra Curiam Romanam: unde si aliquid daretur Neapoli pro obtinenda gratia à Sancta Sede Apostolica, evitarentur hæc pœnæ, ut in terminis fuisse iudicatum per Rotam Romanam, testatur Seraphin. *decis. 825.* Unde ego olim respondi, quod si quis daret aliquid alicui extra Romam, pro Cardinalia obtinenda dignitate, non incurreret pœnas Bullæ Gregor. XIII. de qua loquimur; licet si hoc faceret Romæ, pœnas non evaderet, si Summus Pontifex hoc nesciret, nam ipso sciente, cessant pœnæ huius Bullæ. Ita Novarius *ibid. res. 10. §. Notandum.*

**Non danti.** 8 Qui noverit delictum contra hanc Constitutionem nisi intra triduum dederat Summo Pontifici, aut alteri, qui eidem Papæ fideliter denunciaret, ipso facto incurrat excommunicationem. Ita Dicastillus de *Iustitia lib. 2. tract. 1. disp. 6. dub. 9. num. 250.* Quod limitat Molina solum in iis, qui existant in Curia Romana. Bonacina tamen *tom. 3. disputat. 2. quest. 3. punct. 18. & 19.* observat viros gravissimos sibi asseruisse, Bullam quoad hoc usum non esse receptam. Advertendum illud quidem, quod qui aliquid ex prohibitis in hac Bulla faceret cum Summo Pontifice, vel eam eius ministris, aut familiaribus de illius consensu expresso, vel tacito in pœnas Bullæ non incurreret, neque in usactionibus, quæ aliquo non essent prohibita iure divino, sed tantum humano politico, esset simoniacus. Ita Dicastillus, & Bonacina. Sed quidquid sit de

hac denunciatione, illud est certum *fraterna* non esse faciendam sine prævia *correctione* correctione fraterna; ut docet Bonacina *cit. num. 20.* quia Prælato non est obediendum contra Domini præceptum, qui eum ordinem servari præcipit. Quæ quidem doctrina vera est exceptis tam delictis pertinentibus ad Sacrum Tribunal Inquisitionis, de quibus *verb. Denunciatio p. 7. tr. 4. res. 11. & 12.*

9 Datus auxilium, consilium, vel favor, non incidit in pœnas, effectu non sequuto. Ita communiter. *ibid. res. quando solut. 13.* Nec si quis ex ignorantia invincibili nesciret pœnas huius constitutionis; quia ea habet vim legis, ignorantia autem legis sicut excusat à transgressione, excusat etiam à pœnæ. Ita Mazuchellus *tractat. de cas. reserv. disputat. 2. quest. 2. diff. 5. num. 16. part. 7. tr. 4. res. 14.*

Utrum autem Cardinales comprehendantur in hac Constitutione, Vide *res ex ign. verb. Cardinalis.*

DEBITOR.

**D**EBITOR statuto tempore non solvens, tenetur ad restitutionem damni emergentis, & lucri cessantis. Ita Filliucius, *tom. 2. tractat. 33. cap. 9. num. 151.* Etiam si elapso termino creditor non petat; nam petit ipse terminus. Ita Bonacina *de contr. disputat. 3. quest. 3. punct. 4. num. 4.* Et si solutio differatur per multos annos solvenda sunt interesse omnium annorum, & interesse ipsius interesse. Filliucius, *tractat. 34. cap. num. 72.* Etiam si creditor id non indicavit, ut forte intellecto tanto incommodo, solvisset. Malderus *in 2. tractat. 5. cap. 3. dub. 11. col. 4. quest. 2.* Etiam si mora non fuerit culpabilis & pactum de solvendo interesse non fuerit in contractu expressum. Ita probabiliter Molina *tom. 2. tractat. 2. disput. 31. num. 2. part. 5. tractat. 13. resolut. 78.* & doctrinam Malderi docuerat etiam